

11220-23-C

WERYFIKACJA HIPOTEZ STATYSTYCZNYCH

ECTS: 6

VERIFICATION OF STATISTICAL HYPOTHESES

TREŚCI WYKŁADÓW

1. Reguły niezrandomizowane i zrandomizowane – równoważność randomizacji. 2. Ogólna definicja testu, ryzyka względem przyjętej funkcji straty, poziomu istotności. 3. Podstawowy lemat Neymana-Pearsona. 4. Testy w rodzinach z monotonicznym ilorazem wiarygodności. 5. Uogólniony lemat Neymana-Pearsona i testy hipotez dwustronnych. 6. Przypadki nie istnienia testów jednostajnie najmocniejszych – testy nieobciążone. 7. Testy nieobciążone w wieloparametrowych rodzinach wykładniczych. 8. Testy oparte na ilorazie wiarygodności – metody dużych prób. 9. Związki testów z przedziałami ufności. 10. Testy niezmiennicze i hipotezy w modelach liniowych normalnych.

TREŚCI ĆWICZEŃ

1. Reguły niezrandomizowane i równoważność dwóch sposobów randomizacji. 2. Podstawowe własności funkcji krytycznych testów. 3. Wyznaczanie optymalnych testów dla hipotez prostych i jednostronnych. 4. Przypadki nie istnienia testów najmocniejszych i konstrukcje optymalnych testów nieobciążonych. 5. Przykłady optymalnych testów nieobciążonych w rodzinach wieloparametrowych - w szczególności najważniejsze testy związane z parametrami rozkładu normalnego. 6. Testy wykorzystujące twierdzenia graniczne, w tym test chi-kwadrat Pearsona. 7. Konstrukcja najlepszych przedziałów ufności z wykorzystaniem testów. 8. Testy niezmiennicze – maksymalne niezmienniki. 9. Testowanie dowolnych hipotez liniowych w normalnych modelach liniowych.

CEL KSZTAŁCENIA

1. Poznanie podstawowych problemów testowania hipotez jako procesów decyzyjnych. 2. Zdobycie umiejętności podejmowania optymalnych decyzji w zakresie weryfikacji hipotez. 3. Nabycie umiejętności rozpatrywania różnych kryteriów optymalizacyjnych, porównywania ich oraz wyboru w konkretnych problemach weryfikacyjnych. 4. Przygotowanie do dalszego samodzielnego studiowania literatury przedmiotu na wysokim poziomie abstrakcji.

OPIS EFEKTÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU W ODNIESIENIU DO OBSZAROWYCH I KIERUNKOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Symbole efektów obszarowych X2A_W02, X2A_W03, X2A_W05, X2A_U01, X2A_U02, X2A_U05, X2A_K01, X2A_K05, X2A_K06.

Symbole efektów kierunkowych K_W04, K_W05, K_W09, K_U07, K_U11, K_U13, K_U16, K_K01, K_K05.

EFEKTY KSZTAŁCENIA

Wiedza

W02, W03. Nazywa i definiuje podstawowe metody testowania hipotez. Rozróżnia kryteria optymalizacyjne (K_W04, K_W05). Decyduje o wyborze najlepszego testu (K_W09).

Umiejętności

U01, U02. Analizuje problem weryfikacyjny. Wyznacza możliwe do przyjęcia kryteria optymalizacyjne. Dokonuje syntezy potrzeb występujących w problemie i możliwości ich testowania (K_U07, K_U011, K_U016). Wybiera test jako odpowiednią regułę decyzyjną (K_U13).

Kompetencje społeczne

K01, K05, K06. Rozumie potrzeby optymalizacji w problemach testowania hipotez i potrafi przekonująco dzielić się tą wiedzą z innymi osobami (K_K05). Potrafi ocenić różne sposoby rozwiązywania problemu i zaprezentować oraz uzasadnić własne stanowisko (K_K05, K_K06).

LITERATURA PODSTAWOWA

1) Jarosław Bartoszewicz, 1981r., "Wykłady ze statystyki matematycznej", wyd. Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego, 2) Alicja Jokiel-Rokita, 2005r., "Modele i metody statystyki matematycznej w zadaniach", wyd. GIS.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

1) E. L. Lehmann, 1968r., "Testowanie hipotez statystycznych", wyd. PWN.

Przedmiot/moduł: WERYFIKACJA HIPOTEZ STATYSTYCZNYCH
Obszar kształcenia: nauki ścisłe
Status przedmiotu: Obligatoryjny
Grupa przedmiotów: C-przedmiot specjalnościowy
Kod ECTS: 11220-23-C
Kierunek studiów: Matematyka
Specjalność: Matematyka stosowana
Profil kształcenia: Ogólnoakademicki
Forma studiów: Stacjonarne
Poziom studiów/Forma kształcenia: Studia drugiego stopnia
Rok/semestr: 2/1

Rodzaje zajęć: wykład, ćwiczenia audytorne
Liczba godzin w semestrze/tygodniu: wykłady: 30/2 ćwiczenia: 30/2
Formy i metody dydaktyczne wykłady: problemowe, informacyjne ćwiczenia: problem decyzyjny, analiza, dobór testu, uzasadnienie optymalności inne: samodzielne rozwiązywanie zadań i problemów
Forma i warunki zaliczenia: Egzamin/Egzamin pisemny i ustny. Ćwiczenia: - dwa kolokwia -80% - przygotowanie do zajęć 10% - rozwiązywanie zadań na zajęciach 10%.
Liczba punktów ECTS: 6
Język wykładowy: polski
Przedmioty wprowadzające: Analiza matematyczna, algebra, rachunek prawdopodobieństwa
Wymagania wstępne: Podstawy z teorii estymacji

Nazwa jednostki organizacyjnej realizującej przedmiot: Katedra Matematyki Stosowanej
adres: ul. Stoneczna 54, 10-710 Olsztyn
tel. 524 60 46/524 60 07
Osoba odpowiedzialna za realizację przedmiotu: dr Zbigniew Paprzycki
e-mail: paprzycki@matman.uwm.edu.pl

Szczegółowy opis przyznanej punktacji ECTS - część B

WERYFIKACJA HIPOTEZ STATYSTYCZNYCH VERIFICATION OF STATISTICAL HYPOTHESES

ECTS: 6

Na przyznaną liczbę punktów ECTS składają się :

1. Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim:

- wykłady	30,0 godz.
- ćwiczenia	30,0 godz.
- konsultacje	8,0 godz.
- Egzamin i omówienie wyników	6,0 godz.
	74,0 godz.

2. Samodzielna praca studenta:

- przygotowanie do ćwiczeń	25,0 godz.
- przygotowanie do kolokwium	25,0 godz.
- przygotowanie do egzaminu	25,0 godz.
	75,0 godz.

godziny kontaktowe + samodzielna praca studenta OGÓŁEM: 149,0 godz.

1 punkt ECTS = 25,00 godz. pracy przeciętnego studenta,

liczba punktów ECTS = 149,00 godz.: 25,00 godz./ECTS = **5,96 ECTS**

w zaokrągleniu: **6 ECTS**

- w tym liczba punktów ECTS za godziny kontaktowe z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego - **2,98** punktów ECTS,

- w tym liczba punktów ECTS za godziny realizowane w formie samodzielnej pracy studenta - **3,02** punktów ECTS.